

UČITELJSKI TOVARŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja vsak mesec po celi polii. Velja za celo leto v tiskarnici in po pošti 1 gld. 50 kr. nov. dn., za pol leta 80 kr. nov. dn.

Tečaj I.

V Ljubljani 1. sušca 1861.

List 3.

Zakaj in kako naj bi se učitelj vedno izobraževal.

(Dalje in konec.)

Ako se hoče učitelj spešno izobraževati, naj rad bere pedagogične in druge podučivne knjige in spise. Bere pa naj le take reči, ktere so mu resnično potrebne in koristne. Čas je drag, — moramo ga tedaj pri vseh rečeh prav obračati. — Učitelj naj si take knjige za branje izvoli, ktere so naj bolj primerne njegovemu stanu. Iz med pedagogičnih knjig in spisov naj si učitelj najpred izbira take, ktere ga podučujejo in mu svetujejo v rečeh, ktere mu kažejo pravo podlago pri nauku in mu dobre misli stvarijo in množijo. — Kar zadeva kratkočasno berilo, naj se učitelj skerbno varuje, da ne zajde na kako napčno pot. Posebno naj se ogiba škodljivih romanov, v kterih se nahaja polno prenapetih domišljij, ki ga v njegovem poklicu bolj zadržujejo, kakor izobražujejo. Šolski in mladinski duh se ne strinja s takimi neslanimi in praznimi spisi. — Za kratkočasno berilo naj učitelj raje bere kake lepe mladostne, ljudske, zgodovinske in naravoslovne knjige, s kterimi se lahko kratkočasi in podučuje ob enem; — učitelj pa se iz takih mičnih spisov tudi navadi, da lahko z otroci tako govori, kakor otroci govoré in mislijo. — Prav je, da učitelj tudi rad bere kake dobre bukve, ki so za prosto ljudstvo pisane, da vé, kako se mora z ljudmi po domače, pa vendar lepo in gladko pogovarjati. Ljudski učitelj mora ljudstvo dobro poznati in vediti, kaj je ljudstvo, in kako naj se tečno izobražuje na svoji narodni podlagi. — Tudi je dobro, da učitelj

bere kak dober politični časnik, da vé, kaj se godi po svetu, in da zatira marsiktere krive misli in podpihovanja med prostim ljudstvom. — Branje pa nam le koristi, ako prav beremo. Ni še dovolj, da kaki spis hitro preberemo, potem pa ga na polico veržemo ali za tram vtaknemo, in ga več ne porajtamo. Berimo počasi, pazno in premišljeno, — in imenitnejše stavke do dobrega pretehtujmo in si jih zapomnimo. — Koristno je in včasih tudi potrebno, da si bravec tega, kar je bral, tudi kaj zapiše, ali precej kadar bere, ali pa kadar kak cel odstavek prebere. Nek učen mož pravi: „Beri počasi in s peresom v roki!“ — In tako je prav. Kar si bral, zopet ponavljaj in si zapomnaj, — in kadar bo treba, se boš lahko hitro spomnil, kar si bral v vsem spisu, in se boš od tega lahko pogovarjal s svojimi tovarši. Po tej poti se človek tudi vadi, da prav gladko govori in dobro spisuje. Kdor si tedaj ne prizadeva, da bi si jezik gladil in se v spisovanju vadil, bi kmali se to mervico pozabil, kar si je kdaj pridobil. Učitelju mora beseda gladko teči, naj si bo v šoli ali drugod, povsod se mora obnašati, kakor moder mož, kateri je v vseh potrebnih rečeh dobro izurjen in premeden.

Posebno se učitelj tudi izobražuje s tem, da spisuje svoj dnevnik, to je, da si vsaki dan v posebno knjižico kaj zapiše, kaj je lepega bral, slišal, skusil in sploh vse, kar se mu je primerilo v šoli in zunaj šole. Vsak priden gospodar zapisuje, kar čez leto prejema ali izdaja, da potem vé, ali je kaj prigospodaril ali zapravil. Tako naj dela tudi učitelj pri svojem šolskem gospodarstvu. Zapisuje naj, kaj in koliko je že naučil svoje učence, po kateri poti je naj hitreje prišel s svojim naukom do pravega namena, kaj mu je spodletelo i. t. d. Taki zapomni učitelja vedno mikajo, da si vsaki dan kaj novega pridobi, in da se dalje izobražuje.

V marsikterih krajih so si učitelji tudi osnovali svoje bukvarnice, kar jim je gotovo zelo zelo koristno. Kar posamesnim ni mogoče, se stori z združenimi močmi. Učitelji, pa tudi duhovni gospodje se zberó, ter napravijo bukvarnico, katero z nekterimi denarnimi doneski živé in množijo z mnogoverstnimi potrebnimi in koristnimi spisi in knjigami. Vsaki ud si lahko izposodi, kar hoče brati, da si pridobi potrebnih vednost za se in za šolo. Po takih bukvarnicah pride veliko dobrega med šole in učitelje, in od tod na vsó milo domovino in

državo. — Veliko učiteljev je še, ki imajo sicer dobro serce in dobro voljo, pa si ne vejo ne na desno, ne na levo pomagati, ter tiče pri svojem starem kopitu, misleči: mora ti prav biti, kar je do zdaj prav bilo. — Pridno branje sedanjih, prav modro osnovanih detevodskih in drugih učnih knjig pa gotovo vsakega mladega učitelja zdrami, da se zavé, in če ne popolnoma, saj nekoliko na boljšo pot zaverne. Tedaj, ljubi učitelji in šolski prijatli! ne mudite se, in ne čakajte predolgo, kjer nimate še take bukvarnice, — napravite si jo, — bote vidili, da bote s tem silno veliko dobrega storili za šolo in učiteljstvo! *)

Tudi učiteljski zbori ali učiteljske posvetovanja veliko pripomorejo k omiki učiteljev. Poslušajmo, kaj pravijo prečastiti škof Anton Martin: „Imajo naše dni svoje omizje zdravniki za ozdravo ljudi, — sodniki za pravice dežele, — rokodeli in kmetje za živinsko rejo in obdelovanje polja; tudi godci imajo svoj dan, da se pogovorijo, kako bi jim strune bolj vbrano pele; — ali ni nam učenikom, duhovnim in šolskim, starsem in oskerbnikom tudi treba pogovoriti se, kako bi po slovensko prav oskerbovali naj potrebneje reči, ki so k večji časti božji, nam k časni sreči in dušam v večno zveličanje? — se pomenili prav po domače, kako bi keršanstvo vredno učili, šolo dobro ravnali, zrejali otroke po božji volji, — polepšali svet, zapirali pekel in ljudem v nebesa pomagali? — pobarali tudi sosedo, rekoč: Kako pa kaj vi možje? — Bratje, ljubi, dragi bratje! le eno in ravno to je potrebno.“ Luk. 10, 42.

Učitelji pa naj tudi radi véasi eden k drugemu grejo pogledat v šolo, posebno k očitnim preskušnjam, da bi vidili in slišali, kako drugi njih tovarši delajo na šolskem polju. Saj tudi kmetovavec rad pogleda sosedovo njivo, in se ž njim posvetuje, kaj in kako mu to ali uno delo bolj tekne in kateri sadež bolje donša. Mladi učitelj ne sme biti preveč sam svoj, in ne sme misliti, da že sam dosti vé, in da se mu ni treba od drugih kaj učiti. Take misli ga peljejo po rakovi poti lastne omike. —

Učitelj naj se tudi rad peča z dobrimi, poštenimi in modrimi ljudmi. V dobrih družbah se mladi človek nekako ves prerodi, zbistri in napoti do svojega pravega namena. Posebno

*) Tudi v Ljubljani smo leta 1856 osnovali tako učiteljsko bukvarnico, kjer imamo že veliko prav izverstnih knjig in časopisov, ktere tudi vnanjim udom po deželi posojujemo. Vsak ud plača na leto 2 fl. 10 kr.

naj se mladi učitelj rad pomuja pri svojih dobrih duhovnih pastirjih, katerim je šola in mladina živo pri sercu. —

Vsa učiteljeva omika pa naj cvete le v pravem kerščanskem in národnem duhu, to je, učitelj naj vedno misli, kake imenitne dolžnosti mu naklada njegov stan, in kako bi te dolžnosti prav spolnoval, da bi delal Bogu na čast in na srečo svojega národa. — Učitelj naj ima globoko v serce vtisnjeno zlato pravilo, ki pravi :

„Bog in národ, domovina
Naj ne gre nam iz spomina!“

Ljubi tovarši! „naprej“ naj bo naše krepko geslo! — naprej po pravi poti do našega namena!

Lepa odreja.

a. Splošne pravila.

Rejnik mora vedno pred očmi imeti sedanji in prihodnji namen svojih rejencov. On mora človeka zrejati za svet, to je, za vse okoliščine tega življenja, — pa tudi za prihodno življenje. Učenik ni tedaj samo omikovavec, temuč tudi rejnik. Odreja sega v vsega človeka, omika pa le na njegove posamesne moči. Odreja in omika pa se ne morete ločiti; beseda odreja obsega tedaj tudi zunanjo omiko. Zelo se moti učenik, ako meni, da morajo le starši popolnoma zrejati, in da je on le bolj omikovavec, kakor pa rejnik, to je, da svoje učence uči le za zunanje potrebe. Take misli ne peljejo učenika po pravi poti, in vse njegovo prizadevanje je nekako prazno, ki ne rodi pravih korenin v mladinskih sercih. Zunanja omika se pri človeku še kolikor toliko lahko popravlja in popravi; kar pa se pri otroških sercih zanemari, se težko težko kdaj nadomesti.

Zrejati se mora tedaj

1. splošno, to je, ne sme se ne duh, pa tudi ne telo zanemarjati; izobraževati se morajo vse človekove zmožnosti. Kaj bi pomagalo človeku, če bi imel na vse strani izbistren um, pa bi imel slabo serce! Pa tudi dobro serce ne shaja povsod, ako ga ne vodi zdrava pamet. Prava odreja izobrazuje tedaj duha in telo, — duha, kot lastnino božjo, — telo, kot svetišče duha, — oba, kot pozemeljskega človeka, kateri je namenjen za večno življenje.